

KÄÄNNÄ VASTA LUVANSAATUASI

VALINTAKOE 8.6.2021

Tampereen yliopisto / Yhteiskuntatieteiden tiedekunta
Kirjallisuustiede

HENKILÖTIEDOT

Nimi _____

Henkilötunnus _____

PISTEET

Kokonaispistemäärä

Kysymys 1.	/26
Kysymys 2.	/26
Kysymys 3./4.	/95

HUOM! Muista kirjoittaa NIMESI ja HENKILÖTUNNUKSESI
KUULAKÄRKIKYNÄLLÄ KAIKKIIN kysymys- ja vastauspaperihin!

Palauta KAIKKI VASTAUSPAPERIT tämän paperin sisällä.

Valmistaudu todistamaan henkilöllisyytesi, kun palautat paperin.

Kirjallisuustieteen valintakoetehtävät 2021

OSIO I (Yhteensä 52 p.)

Vastaa molempiin kysymyksiin seuraavalle sivulle. Vastausten tulee mahtua annettuun tilaan.

Kysymys 1:

Anna Kuutsan artikkelissa esitellään perinteisiä käsityksiä kaunokirjallisuuden dialogista: dialogi on nähty esimerkiksi objektiivisena ja neutraalina kerronnan keinona. Miten Kuutsa suhtautuu tällaisiin perinteisiin näkemyksiin dialogista Maria Jotunin novellien valossa?

(max 26 pistettä)

Kysymys 2:

Miten Maria Laakson käyttämä kokemuksellisuuden käsite liittyy kertomukseen, ja miten kokemuksellisuuden käsite auttaa tarkastelemaan esityksiä eri medioissa?

(max 26 pistettä)

OSIO II (Yhteensä 95 p.)

Vastaa toiseen alla olevista kysymyksistä esseellä. Kirjoita vastaus erilliselle konseptipaperille. Havainnollista analyysiasi konkreettisilla viittauksilla tekstiin: hyvin valitut tekstiesimerkit ja sitaattit ovat olennainen osa tulkintaa.

Kysymys 3:

Analysoi ja tulkitse oheista katkelmaa Marja-Liisa Vartion romaanista *Kaikki naiset näkevät unia*. Kiinnitä erityistä huomiota herra ja rouva Pyyn väliseen dialogiin käyttäen hyväksesi Anna Kuutsan artikkelia. Pohdi kriittisesti Kuutsan artikkelissa esiteltävän lähestymistavan soveltumista Vartion tekstiin. Löytyykö tekstistä esimerkiksi Kuutsan esittelemiä kolmea erilaista dialogikerronnan muotoa (1. dialogi vuorovaikutustilanteen esittäjänä, 2. mielten dialogi tematisoituna esityksenä ja 3. dialogi välittämässä kollektiivista ääntä)?

Kysymys 4:

Analysoi ja tulkitse Astrid Swanin omaelämäkerrallisen *Viimeinen kirjani* -teoksen oheista katkelmaa Kaisa Kortekallion ja Anna Ovaskan artikkelin ”Lähilukeminen ennen ja nyt” valossa. Kysymys on kaksiosainen:

a) Erittele ja analysoi, mitä katkelman piirteitä perinteinen lähiluku voisi ottaa huomioon.

Havainnollista esimerkein Swanin tekstistä.

b) Valitse artikkelista yksi perinteistä lähilukemisen mallia haastava näkökulma tai sovellus (feminismi, ruumiillisuus, kerronnallinen lääketiede, ekokritiikki tai posthumanismi). Miten valitsemasi näkökulma muuttaa tapaasi tarkastella samaa tekstiä – mihin piirteisiin nyt kiinnität huomiota ja miten lukukokemus muuttuu?

Ole hyvä ja kirjoita mahdollisimman selkeällä käsialalla. Menestystä kokeeseen!

Kirjallisuustieteen valintakoe 2021

Mallivastaukset

Valintakokeen maksimipisteet ovat 147 ja valintakokeesta on saatava vähintään 60 pistettä, jotta voit tulla hyväksytyksi.

Kysymys 1:

Anna Kuutsan artikkelissa esitellään perinteisiä käsityksiä kaunokirjallisuuden dialogista: dialogi on nähty esimerkiksi objektiivisena ja neutraalina kerronnan keinona. Miten Kuutsa suhtautuu tällaisiin perinteisiin näkemyksiin dialogista Maria Jotunin novellien valossa?

Mallivastaus:

Kuutsa suhtautuu kyseenalaistavasti ja haastavasti perinteisiin näkemyksiin ja uusintaa siten dialogin teoriaa.

Kuutsan mukaan dialogi ei ole välttämättä suora, neutraali tai objektiivinen väylä yksittäiseen henkilöhahmoon tai tarinamaailmaan.

Kuutsa painottaa dialogia nimenomaan kertojan muotoilemana keinona. Siten dialogi saattaa myös edustaa yksittäisen henkilöhahmon ajattelun sijasta tarinan laajempaa tematiikkaa tai vaikkapa kollektiivisiä käsityksiä.

Esimerkiksi yksittäinen salakauppa Jotunin novellin naisten välillä laajenee naisten puheessa ”kansantavaksi, naisten ikiaikaiseksi keinoksi selvittää miesten määrittelemässä maailmassa” (Kuutsa 21-22). Samoin avioliitosta puhuessaan naiset eivät puhu ainoastaan omasta yksilöllisestä kokemuksestaan, vaan aiheeseen liittyvistä jaetuista kulttuurisista odotuksista ja skripteistä.

Vaikka Jotunin novellissa kertojalla ei päällisin puolin ole huomattavaa roolia, pystyy kertoja välittämään juuri kollektiivisen dialogin kautta yksilöä laajemmän ryhmän ääntä ja tematiikkaa. Jotunin novellissa etenkin nollapersoonan, passiivimuodon ja dialogin anonymiteetin kautta dialogi etäännytetään yksittäisistä henkilöhahmoista edustamaan laajemmin naisten asemaa ja siten tukemaan novellin tematiikkaa.

Lisäksi Kuutsa pohtii dialogin mahdollisuutta välittää kertojan tai tekstin ideologiaa ja olla emansipatorinen antaessaan äänen esimerkiksi marginalisoidulle ryhmälle. Jotunilla tämä näkyy esimerkiksi novellin naisten välisenä ääneen sanomattomana kommunikaationa eleiden, ilmeiden ja ajatusten yhteneväisyyden muodossa. Äänettömän dialogin myötä naiset voivat toimia patriarkaalisessa yhteiskunnassa ikään kuin miehen selän takana. Toisaalta Kuutsa myös hieman kyseenalaistaa dialogin emansipatorisuutta painottamalla sitä kerronnallisena keinona, eikä välttämättä henkilöhahmojen suorana ”ääneen pääsynä.”

Kysymys 2:

Miten Maria Laakson käyttämä kokemuksellisuuden käsite liittyy kertomukseen, ja miten kokemuksellisuuden käsite auttaa tarkastelemaan eri medioiden esityksiä?

Mallivastaus:

Kokemuksellisuus on monella alalla tutkittu käsite, jonka tutkimuksella on pitkä historia. (Taustaa, historiaa)

Kirjallisuustieteessä kokemuksellisuus tarkoittaa erityisesti kirjallisen tekstin tai teoksen välittämää kokemusta. Kertomuksen nykytutkimuksessa ja erityisesti niin kutsutussa jälkiklassisessa

narratologiassa kokemuksellisuus on keskeinen käsite, tai kertomus voidaan jopa määritellä sen avulla. (Käsitteen avaus)

Kertomuksina voidaan tutkia kaikkia sellaisia esityksiä, jotka aktivoivat arkikokemuksessa tuttuja kokemuksellisia kehyksiä. Tällöin voidaan puhua tekstin tai esityksen kerronnallisuudesta. (Kertomuksen kokemukselliset parametrit, Fludernik)

Artikkelissa esimerkin tästä tarjoaa Helsinki kuin Aleppo -virtuaaliteos, joka toimii Youtube-alustalla. Teoksen käyttäjä voi ikään kuin astua vaihtoehtoiseen Helsinkiin, jota on pommitettu samalla tavalla kuin Aleppoa. (Esimerkin käyttö)

Teos kytkeytyy nykyjournalismin trendeihin kuten immersiiiviseen/interaktiiviseen journalismiin ja digijournalismiin (muu huomio)

Teos toimii immersiiivisenä 360 asteen virtuaalitulana, jossa käyttäjä voi kokea minkälaista olisi liikkua pommitetussa Helsingissä. Immersiivinen kokemuksellisuus voimistuu, koska kerronta ja välittävä medium on häivytetty taka-alalle (Immersio, välinemääräisyys)

Teoksesta kuitenkin tekee myös kerronnallisen juuri immersiiivinen kokemuksellisuus, jonka tuottamista käytetty medium tukee.

Käyttäjä voi ikään kuin kertoa itselleen, mitä on tapahtunut (temporaalisuus), miksi tällaiseen tilanteeseen on päädytty (intentionaalisuus) ja minkälaisia tunteita ja kokemuksia tällaisessa maailmassa elävällä olisi (emootiot). (Mikä tekee virtuaaliteoksesta kerronnallisen – tätä ei sanota suoraan artikkelissa, eli muu huomio. Käsitteet sulkeissa ovat artikkelista).

Jossain toisessa mediumissa kokemuksellisuutta voisi tuottaa toisenlaisin keinoin, esimerkiksi kirjallisuudessa kuvaamalla lukijalle samastuttavien henkilöhahmojen tajuntaa. (Toisen esimerkin tai mediumin pohdinta)

Teoksen tunteita herättävällä luonteella on myös poliittisia ulottuvuuksia, sillä teos voi saada käyttäjän pohtimaan, miksi turvallisuus ja vauraus jakautuu maailmassa niin epätasaisesti.

(tai muu osuva huomiosta, esim. teoksen kerronnallisuuden heikkous)

Kysymys 3:

Analysoi ja tulkitse oheista katkelmaa Marja-Liisa Vartion romaanista *Kaikki naiset näkevät unia*. Kiinnitä erityistä huomiota herra ja rouva Pyyn väliseen dialogiin käyttäen hyväksesi Anna Kuutsan artikkelia. Pohdi kriittisesti, miten kyseistä tekstiä voisi analysoida soveltaen Kuutsan artikkelista oppimaasi. Löytyykö tekstistä esimerkiksi Kuutsan esittelemiä kolmea erilaista dialogikerronnan muotoa (1. dialogi vuorovaikutustilanteen esittäjänä, 2. mielten dialogi tematisoituna esityksenä ja 3. dialogi välittämässä kollektiivista ääntä)?

Mallivastaus:

Kuutsan artikkelin välineistö sopii hyvin myös Marja-Liisa Vartion tekstikatkelman analyysiin, osittain siksi, että Vartion dialogissa on samantyyllisiä piirteitä kuin Maria Jotunillakin. Vartion dialogista on löydettävissä useampaa eri dialogimuotoa ja sen voi nähdä välittävän tekstin tematiikkaa esimerkiksi tuomalla esiin avioliittoon ja keskiluokkaiseen perhe-elämään liittyviä kollektiivisesti jaettuja kulttuurisia odotuksia.

1. dialogi vuorovaikutustilanteen esittäjänä:

Vartion kertoja kuvailee ääneen sanotun dialogin lisäksi tapahtuvaa ei-verbaalista kommunikaatiota, kuten henkilöhahmojen äännähdyksiä (miehen haukotus), eleitä ja ilmeitä (rouva Pyyn kasvot ”kiristyivät”). Nämä nonverbaaliset kommunikaation välineet rakentavat lukijan käsitystä avioparin

suhteesta ja siitä, miten rouva ja herra Pyy tulkitsevat toistensa sanomisia. Dialogissa onkin nähtävissä myös yleisesti jaettu kulttuurisia käsityksiä aviopareista ja heidän välisestä kommunikaatiostaan. Herra ja rouva Pyy nousevat edustamaan ikään kuin ketä tahansa vanhaa pariskuntaa, jolle on muodostunut omanlaisensa kommunikaatiotapa. Esimerkiksi miehen äänekäs haukottelu ja ”tiettyyn tuttuun sävyyn” pyydetty ”eikö vaimo keittäisi kahvia” toimivat parille yhteisesti sovittuna riidansovituksena.

Avioparin välinen kommunikaatio tuntuu katkelman dialogissa olevan suhteellisen tasa-arvoista: molemmat ovat vuorotellen yhtäläisesti äänessä dialogissa ja tuntuvat voivan avoimesti purkaa ajatuksiaan toisilleen. Toisaalta vuorovaikutustilanteessa näkyy herra Pyy:n rooli perheen päällä: siinä missä rouva Pyy ei ymmärrä, miten perhe on onnistunut menettämään rahansa (lukuisat kysymykset dialogissa), toimii herra Pyy tilanteen selittäjänä ja lopulta myös ratkaisijana: ”Kyllä minä järjestän. Ole sinä rauhassa.” Ääneen sanotun dialogin lisäksi vuorovaikutustilanteen hierarkiaa viestii henkilöhahmojen nonverbaalinen kommunikaatio esimerkiksi herra Pyy:n katsoessa vaimoaan ”kuin lasta” tämän todetessa, ettei aio velkatilanteesta huolimatta luovuttaa.

2. mielten dialogi tematisoituna esityksenä:

Vartion tekstistä on vaikea löytää mielten välistä dialogia, sillä katkelmassa on hyvin vähän henkilöhahmojen tajunnankuvausta. Fokus on ääneen sanotussa dialogissa. Tekstistä kuitenkin löytyy yksittäisiä kohtia, joita voisi analysoida Kuutsan toisen kategorian valossa. Esimerkiksi katkelman alussa tapahtuu ikään kuin pieleen mennyt mielten dialogi: rouva Pyy ”ei tajunnut” että mies yritti epäsuorasti viestiä sovittelua tietyllä eleellä ja sanontatavalla.

3. dialogi välittämässä kollektiivista ääntä ja tematiikkaa:

Vaikka tekstikatkelman dialogissa keskitytään yksittäisen avioparin keskinäiseen kommunikaatiotapaan ja riitatilanteiden sovitteluun, toimii dialogi samalla kertojan keinona tuoda esiin tekstin laajempaa tematiikkaa liittyen keskiluokkaisen (tai siihen pyrkivän) pariskunnan elämään. Dialogi tuo esiin, kuinka rouva ja herra Pyy tavoittelevat perinteistä unelmaa omakotitalosta, samalla kun arki muodostuu velkaantumisesta ja riitelystä. Näin arjen kokemus on ristiriidassa kulttuuristen odotusten ja skriptien kanssa. Dialogissa näkyy myös avioliittoon usein liitetyt perinteiset sukupuoliroolit: mies on hoitanut talous- ja raha-asiat, sillä välin kun rouva Pyy on ollut kotona ja esimerkiksi ”ostanut taidetta” ilmeisesti sisustaakseen heidän kotiaan.

Kuutsan kuvailemaa passiivi- ja nollapersoonaa sekä dialogin liikkumista yksittäisestä henkilöhahmosta kollektiivisiin kysymyksiin tapahtuu etenkin sivulla 201, kun rouva Pyy alkaa kuvailla yhteiskuntaa: ”Tämä yhteiskunta on hirveä. Jos ihminen tekee työtä, ei muuta kuin työtä, ei halua muuta, pyydä muuta kuin saada elää rauhassa, saada katon pänsä päälle... niin siitä sitten ihmistä rangaistaan. Se on väärin”. Tässä kohtaa dialogi siirtyy passiivimuodon kautta rouva ja herra Pyy:n yksittäistapauksen sijaan käsittelemään kaikkia samankaltaisessa tilanteessa olevia henkilöitä, jotka pyrkivät kohti vauraampaa elämää. Näin Pyy:n pariskunnasta tulee dialogissa tapahtuvan puhutavan muutoksen kautta ikään kuin esimerkkitapaus laajemmalle ilmiölle. Tätä tukee myös se, ettei katkelmassa useinkaan spesifoida, kuka on äänessä: herra ja rouva Pyy:n sijaan samat vuorosanat voisi lausua kuka tahansa aviopari.

Heti passiivimuodon jälkeen rouva Pyy tekee puheenvuorossaan vastakkainasettelun ”meidän” (eli avioparin) ja ”heidän” eli niiden välille, jotka ovat onnistuneet tekemään luokkanousun ja saamaan oman talon joutumatta velkakierteeseen. Rouva Pyy:n puheenvuoro nouseekin tässä laajemmaksi yhteiskunnalliseksi kritiikiksi: miksi on niin vaikeaa pärjätä elämässä, vaikka noudattaa kaikkia sääntöjä ja tekee rehellistä työtä? Kulttuurisena odotuksena tai skriptinä tämän kritiikin taustalla on ajatus siitä, että haluttava elämäntapa on keskiluokkainen perhe-elämä, johon kuuluu oma talo. Rouva Pyy ei voi ymmärtää, miksi hänen elämänsä ei ole mennyt kyseisen skriptin mukaisesti ja miksi hänen perheensä on päinvastoin joutunut ongelmiin kyseistä elämäntapaa havitellessaan.

Vaikka kertoja on ikään kuin ”piilossa” suurimman osan tekstikatkelmasta, tulee kertoja näkyviin esimerkiksi kuvaillessaan dialogin aikana tapahtuvia ilmeitä, eleitä ja ajatuksia. Kertoja esimerkiksi kuvailee, mihin sävyyn tai mitä äänneitä korostaen rouva ja herra Pyy puhuvat, tai mitä he ajattelivat mielessään. Tämän lisäksi voidaan Kuutsan ehdotuksen mukaan ajatella, että myös dialogi on nimenomaan kertojan muotoilema keino. Etenkin kun dialogissa käytetään passiivimuotoa tai jätetään mainitsematta, kuka on äänessä, helpottaa se dialogin siirtymistä yksittäisten henkilöhahmojen ajattelusta kohti laajempia kollektiivisia odotuksia. Samalla dialogi välittää tekstin yleistä tematiikkaa liittyen sukupuolirooleihin ja perhe-elämän kulttuuriin odotuksiin.

Kysymys 4:

Analysoi ja tulkitse Astrid Swanin omaelämäkerrallisen *Viimeinen kirjani* -teoksen oheista katkelmaa Kaisa Kortekallion ja Anna Ovaskan artikkelin ”Lähilukeminen ennen ja nyt” valossa. Kysymys on kaksiosainen:

Erittele ja analysoi, mitä katkelman piirteitä perinteinen lähiluku voisi ottaa huomioon. Havainnollista esimerkein Swanin tekstistä.

Valitse lisäksi artikkelista yksi perinteistä lähilukemisen mallia haastava näkökulma tai sovellus: (feminismi, ruumiillisuus, kerronnallinen lääketiede, ekokritiikki tai posthumanismi). Miten valitsemasi näkökulma muuttaa tapaasi katsoa samaa tekstiä – mihin piirteisiin nyt kiinnität huomiota ja miten lukukokemus muuttuu?

Mallivastaus:

Lähilukeminen on huomion kiinnittämistä tekstin piirteisiin: kieleen, rakenteisiin, kerrontaan – keskittymistä tekstin poetiikkaan. Voi ajatella, että lähilukeminen on sitä, mitä kirjallisuudentutkija joka tapauksessa tekee. Lähilukeminen tasapainoilee lukijan henkilökohtaisten reaktioiden ja tieteellisen tarkastelun välillä – molemmat kuuluvat kirjallisuuden lähilukemiseen.

Lähilukemisen käsitteellä on oma historiansa ja termin käyttö jakaa mielipiteitä. Termi liitetään erityisen vahvasti kirjallisuustieteen uskriittiseen haaraan, jossa tekstiä pyrittiin lukemaan irrallaan yhteiskunnallisesta kontekstista ja minimoiden lukijan tunnereaktioiden vaikutukset tulkintaan. Uskriitikoiden lukutavan epäpoliittisuutta on kritisoitu.

Tehtävässä on aineistona Astrid Swanin kaunokirjallinen muistelmateos, josta voi löytää lukuisia tarttumakohtia niin sanotusti perinteiselle lähilukemiselle.

Kerronta, kerrontatilanne:

Muisteleva/retrospektiivinen minäkerronta, kertoja kertoo ajassa, jossa sairastaa syöpää, mutta kertoo ajasta, jossa oli terve ja synnytti lapsen. Eroa kuitenkin häivyttää kerronnan preesensmuotoisuus.

Katkelman puolivälissä kerronta vaihtuu imperfektimuotoiseksi, ja ajallinen etäisyys pienenee, kun kertoja alkaa kertoa syöpähoitojen värittämästä lähihistoriastaan.

Ajallinen järjestäminen:

Preesensmuotoisessa kerronnassa kertomisen hetken ja kerrotun hetken ajallinen ero tehdään näkyväksi kohdissa, joissa kerronta palaa nykyisyyteen: ”sitten kun minulla on vain yksi tissi ja olen kaksivuotiaan lapsen äiti, koko imetystouhu vaikuttaa aivan surrealistiselta.”

Katkelman lopussa imperfektimuotoisessa kerronassa käännetään tulevaisuuden pohtimiseen, ja otetaan ikään kuin lapsen näkökulma tulevaisuudesta menneisyyteen: ”Kun olin kaksivuotias, äitini sairastui rintasyöpään”.

Kieli, kielikuvat:

yleistä kielen lyyrisyystä, esimerkkejä kielikuvista – näitä tulee myös vastauksen toisessa osassa.

Laji:

muistelmateos tai omaelämäkerta, (myös: sairauskertomus) muistuttaa keinoiltaan kaunokirjallista minäkerrontaromaania.

Teemat:

äitiys, elämän kiertokulku, sattuma vs. elämän rakentuminen totunnaisille odotuksille.

Artikkelissa korostetaan, että ”kovan” uskriittisen lähiluvun rinnalla on elänyt perinne, jossa lukemiseen liittyivät myös yhteiskunnalliset ja ruumiilliset ulottuvuudet. Lukiessa heräävät tunteet, tunteet ja kokemukset ovat myös lukemisen nykyteorioiden tarkastelun keskiössä.

Artikkelissa puhutaan uusformalistisesta, feministisestä ja ruumiillisesta (lähi)lukemisesta sekä nykysovelluksista kerronnallisessa lääketieteessä sekä ekokriittisessä ja post/digihumanistisessa ajattelussa.

Feminismi: pohditaan, miten erilaiset yhteiskunnalliset muodot näkyvät tekstissä, ja miten ne ohjaavat lukemista ja tulkintaa. (Swanilla esim. äitiyden kapeat normit, perheen sukupuoliroolit, normittava gnoomisuus: ”maailman luonnollisin asia”)

Ruumiilliset lukutavat tarkentavat siihen, että lukeminen tapahtuu aina jossain tilanteessa joka on lukijalle myös ruumiillinen ja aistimellinen. Luetun tekstin keinot, erityisesti arkista kokemusta vieraannuttavat, voivat myös saada lukijan pohtimaan omaa ruumiillisuuttaan ja kokemuksiaan tarkemmin kuin arjessa yleensä. (Swanilla esim. synnyttämisen, imettämisen, sairastamisen kokemukset + oma epämukavuus, empatia, pelko, suru)

Kerronnallisessa lääketieteessä ajatellaan, että kaunokirjallisuuden lukemisessa käytetyt lukutavat – toisen näkökulmaan asettuminen, kokemuksen kytkeytyminen kerronnan aikaan – auttavat myös kasvokkaisessa kanssakäymisessä kerrottujen kertomusten ja kokemusten ymmärtämisessä. Kehittää vuorovaikutustilanteessa hyödyllisiä tunnetaitoja ja kykyä asettua toisen asemaan. Auttaa myös hahmottamaan lääkärin ja potilaan suhteen yhteiskunnallista epätasapainoa. (Esimerkki esim. sairauskokemusta sanallistavat kohdat Swanissa)

Ekohumanistiset ja posthumanistiset lukutavat (näitä ei vastauksissa ole, mutta Swanilla esimerkiksi etuoikeutetun kaupunkilaisen ja biologisen olennon sairaan/äidin näkökulmien jännite, inhimillisen/yksilöllisen toimijuuden taka-alaistuminen sairastumisessa ja äitiydessä)

Sen lisäksi että vastaus kuvaa uuden suuntauksen tarkennuksia (ja eroa perinteiseen lähilukemiseen), hyvässä vastauksessa tulisi olla tekstiesimerkkejä Swanista sekä omaa pohdiskelua.

Kirjallisuustieteen valintakoe 2021

Pisteytys

HUOM! Valintakokeen maksimipisteet ovat 147 ja valintakokeesta on saatava vähintään 60 pistettä, jotta voit tulla hyväksytyksi.

OSIO I (Yhteensä 52 p.)

Vastaa molempiin kysymyksiin seuraavalle sivulle. Vastausten tulee mahtua annettuun tilaan.

Kysymys 1:

Anna Kuutsan artikkelissa esitellään perinteisiä käsityksiä kaunokirjallisuuden dialogista: dialogi on nähty esimerkiksi objektiivisena ja neutraalina kerronnan keinona. Miten Kuutsa suhtautuu tällaisiin perinteisiin näkemyksiin dialogista Maria Jotunin novellien valossa?

(max 26 pistettä)

[pisteytys] 26 pistettä

21 pistettä

5: kyseenalaistava ja haastava suhtautuminen perinteisiin käsityksiin; dialogi ei ole välttämättä suora, neutraali ja objektiivinen väylä henkilöhahmoihin ja tarinamaailmaan

6: dialogi kertojan muotoilemana keinona Kuutsalla (vs. perinteisissä käsityksissä); siirtymä yksittäisestä kollektiiviseen ja temaattiseen

5: liittäminen Maria Jotunin novelleihin

5: vastauksen rakenne, kielellinen ilmaisu

Yhteensä 5 pistettä: yksi seuraavista

5: dialogin mahdollinen ideologisuus tai emansipatorisuus (välittää kertojan/tekstin ideologiaa tai antaa äänen esim. marginalisoidulle ryhmälle)

5: konkreettinen esimerkki Jotunin novellista

5: muu osuva huomio

Kysymys 2:

Miten Maria Laakson käyttämä kokemuksellisuuden käsite liittyy kertomukseen, ja miten kokemuksellisuuden käsite auttaa tarkastelemaan esityksiä eri medioissa?

(max 26 pistettä)

[pisteytys] 26 pistettä

21 pistettä

6: Kokemuksellisuuden määritelmä ja silta kerronnallisuuteen Fludernikin mukaan

- 5: Helsinki/Aleppo -teoksen käyttäminen esimerkkinä
- 5: Immersion liittäminen kokemuksellisuuteen virtuaaliteoksen välinemääräisenä ominaisuutena
- 5: vastauksen rakenne, kielellinen ilmaisu

Lisäpisteet, yhteensä 5:

- 5: Kokemuksellisuuden/kokemuksen tutkimuksen monitieteinen ja historiallinen tausta
- 5: Jonkin muun teoksen tai mediumin käyttö esimerkkinä
- 5: Immersion pohtiminen myös muiden mediumien ominaisuutena
- 5: Muu osuva huomio

OSIO II (Yhteensä 95 p.)

Vastaa toiseen alla olevista kysymyksistä esseellä. Kirjoita vastaus erilliselle konseptipaperille. Havainnollista analyysiasi konkreettisilla viittauksilla tekstiin: hyvin valitut tekstiesimerkit ja sitaattit ovat olennainen osa tulkintaa.

Kysymys 3:

Analysoi ja tulkitse oheista katkelmaa Marja-Liisa Vartion romaanista *Kaikki naiset näkevät unia*. Kiinnitä erityistä huomiota herra ja rouva Pyyn väliseen dialogiin käyttäen hyväksesi Anna Kuutsan artikkelia. Pohdi kriittisesti Kuutsan artikkelissa esiteltävän lähestymistavan soveltumista Vartion tekstiin. Löytyykö tekstistä esimerkiksi Kuutsan esittelemiä kolmea erilaista dialogikerronnan muotoa (1. dialogi vuorovaikutustilanteen esittäjänä, 2. mielten dialogi tematisoituna esityksenä ja 3. dialogi välittämässä kollektiivista ääntä)?

[pisteytys] Yhteensä 95 pistettä

60 p. eri dialogin muodot ja keinot

- 15 p / piirre ja esimerkki
- dialogissa olevien hahmojen vuorovaikutustilanne; mahdolliset valtasuhteet, avioparin konventionaalinen kommunikaatio ym.
- puhe-esitysten lisäksi dialogiin liittyy eleet, ilmeet ja sosiaalinen tilanne (verbaalisuus vs. ei-verbaalisuus)
- mielten välinen dialogi, jota ei käydä ääneen
- dialogi tuo esiin laajempia kulttuurisia odotuksia/skriptejä tai yhteiskunnallista tematiikkaa
- kertojan ”läsnäolo” dialogissa tai sekoittuminen henkilöhahmojen dialogiin ja sanomisiin
- dialogin kytkeytyminen tiettyihin henkilöhahmoihin vs. ”anonyymi” dialogi
- nollapersoonan tai passiivin käyttö dialogissa

20 p. Osuvia analyttisiä ja tulkinnallisia huomioita kuten:

- kerronnallisen esitystavan ansiokas käsittely (10 p)
- yhteiskunnallisten teemojen huomioiminen (10 p)
- henkilöhahmon analyysi (10 p)
- kriittinen pohdinta artikkelin esittämän viitekehityksen soveltuvuudesta katkelmaan (10p)

15 p. Vastauksen rakenne ja kielellinen ilmaisu

Kysymys 4:

Analysoi ja tulkitse Astrid Swanin omaelämäkerrallisen *Viimeinen kirjani* -teoksen oheista katkelmaa Kaisa Kortekallion ja Anna Ovaskan artikkelin ”Lähilukeminen ennen ja nyt” valossa.

Kysymys on kaksiosainen:

a) Erittele ja analysoi, mitä katkelman piirteitä perinteinen lähiluku voisi ottaa huomioon.

Havainnollista esimerkein Swanin tekstistä.

b) Valitse artikkelista yksi perinteistä lähilukemisen mallia haastava näkökulma tai sovellus (feminismi, ruumiillisuus, kerronnallinen lääketiede, ekokritiikki tai posthumanismi). Miten valitsemasi näkökulma muuttaa tapaasi tarkastella samaa tekstiä – mihin piirteisiin nyt kiinnität huomiota ja miten lukukokemus muuttuu?

[pisteytys] Yhteensä 95 pistettä

40 p. ”Perinteinen” lähiluku

- 10 p / piirre ja esimerkki
- Piirteet, joihin perinteinen lähiluku voisi tarkentaa, pitää olla esimerkki (ei välttämättä sitaattia tekstistä):
- Laji, kertoja, kerrontatilanne, näkökulma, tarinan ajallinen järjestäminen, kuvailun keinot, metaforat ym. kielikuvat, rekisterit ja tyyli.

40 p. Valittu lähestymistapa

- Esittely ja ero uskriittiseen/perinteiseen lähilukuun +10
- Osuvat huomiot tekstin, lukemisen tai ympäristön piirteistä, jotka valittu lukutapa etualaistaa +25
- Oman lukijaposition kriittinen pohdinta +5

15 p. Vastauksen rakenne, kielellinen ilmaisu